

Erik Wiger ny ordförande

Erik Wiger, Järvsö, är ny ordförande i Idrottshistoriska Riksförbundet efter Olof Toftby, Borås, en av de tongivande då förbundet bildades i Karlstad 2004. 30-talet företrädare för 16 idrottshistoriska föreningar och sammanlagt 32 personer, stod bakom ett till hundra procent enhälligt beslut i Örebro lördagen den 24 januari 2009. Kaj Annebrant, som representerade Gästrikeidrottens Historiska Förening, var en av tre i valberedningen bakom det.

Rolf Hallgren, Örebro, Gösta Rörstrand, Karlshamn, Carl-Erik Johnsson, Marks IHS, och Gustaf Ahlbin, Helsingborg, valdes på två år till nya styrelsen.

Roger Gottfridsson, Malmö, sammankallande, Karin Monsén, Trollhättan och Kaj Annebrant, GHF, fick fortsatt förtroende på två år till Rikskonferensen år 2010 i valberedningen.

I oktober i år är Riksidrottsmuseet värd för en riksomfattande träff liknande den i oktober 2007. En arbetsgrupp: Erik Wiger, Rolf Hallgren, Carl-Erik Johnsson och Gustaf Ahlbin ska fram till nästa träff för IHR ta fram idéer hur förbundet ska få ännu bättre grund att verka med satsning på ny teknik, information via internet och ökat samarbete med Riksidrottsförbundet.

RIF och Svif vill ha ett samarbete

Karin Karlsson, tjänsteman hos RIF och SISU Idrottsutbildarna, gav en positiv bild av att RF vill samarbeta mer

med IHR på olika sätt utan att lova ekonomisk stöd med en gång. Sommaren i fjol förde även avgående styrelsen med bland andra Wiger och Johnsson samtal med Gunilla Lydén hos SCIF och Karl Örsan, chef för Riksidrottsmuseet, om ett närmre samarbete.

I Sverige finns idag 64 organisationer med historisk dokumentation av idrottshistoria. 45 blev medlemmar 2004. Efter vikande verksamhet 2007-2008 har 30 sällskap/föreningar betalat 500 kronor i årlig medlemsavgift.

Det som gäller nu är samma avgift fram till och med 2010.

Nya stadgar

Ett förslag till nya stadgar liknande Riksidrottsförbundets diskuterades och går ut på remiss.

Stämningen på mötet i Örebro var god och konstruktiv. Frågetecken rätades ut, och det som varit ansågs efter det överspelat. Det som setts som ett hot mot IHR finns inte kvar utan nya styrelsen ska vända verksamheten åt rätt håll igen.

Olof Toftby avtackades av nyvalde ordföranden för det han gjort och vill i fortsättningen ta nya tag och helhjärtat ägna sina krafter åt drottshistoriskt arbete i Borås.

Kaj Annebrant som tillsammans med Birger Lindell och Bernt Karlsson; Upplands Idrottshistoriska Sällskap, åkte gemensamt till Örebro och vill ha ett ökat samarbete i Mellansverige och södra Norrland.

Norrundets IF var kometlaget i Gästrikefotbollen 1959. Som spelande tränare hade "Stöveln" Öberg på två år fört klubben från att harva i "femman" till status i division III södra Norrland. Rune Jansson och Rune Svedlund utgjorde tillsammans med "Stöveln" en vass anfallslinje. Hur hann "Stöveln" med allt under 1959?

Framgångar i Hofors och Hedesunda

Såväl individuellt som i lag tog Hedesunda IF hem rubb och stubb i DM på längdskidor. Evert Nordin var totalt dominerande i DM med sina individuella segrar på samtliga distanser och i alla lagtävlingar med klubbkamraterna Bengt Jansson, Alex Jönsson, Sven Persson och Ture Larsson. I damernas DM dominerade Ylva Lindberg Valbo AIF med sina tre guldmedaljer. Ylva vann också en rad DM i löpning, där hon tävlade för IK Huga som verkligen satsade som löparklubb.

Gefle Dagblads bragdmedalj i distriktet tilldelades tandemparet i kanot Tord Sahlén och Göte Jansson Hofors. Denna sommar paddlade de sig till landskampsseger, svenskt mästerskap och nordiskt mästerskap på 10 000 meter.

Inga-Lisa Eriksson Hofors AIF tillhörde den svenska dameliten i orientering, vilket hon tydligt bevisade genom att bli både nordisk och norrländsk mästare.

Gästrikeidrotten 1959 och i dag

Visst väcker blickar bakåt reflektioner om hur annorlunda idrotten i Gästrikland var 1959.

Inom distriktets på den tiden livaktiga handboll hoppades man, att Sandvikens IF skulle avancera till allsvenskan, men inte heller detta år klarade man kvalet. SAIK blev i alla fall svenska juniormästare i handboll. Klubbens juniorer var suveräna i alla bollsporter i slutet av 1950-talet. Mycket tack vare eldsjälarna "Pullick" Brodin och gymnastikläraren Sven Karlsson. Sandvikens Läroverk spelade många finaler om Kronprinsens pokal dessa år.

Det sena 1950-talet var magra år i friidrott efter den guldålder som varit. En ljusglimt var IK Huges satsning på ett löparstall, både Yngve Lind och Tommy Holmestrand kvalificerade sig för landslaget.

Granskningen 50 år tillbaka i tiden visar, att damidrotten fortfarande var mycket begränsad till vissa traditionella grenar. Varken fotboll, bandy eller ishockey var för kvinnor. Däremot fick distriktet ett av sina få SM-tecken detta år tack vare en kvinna.

Barbro Eriksson från Sandvikens BK vann ett guld i bågskytte.

1959 var ett ganska magert år för Gästrikeidrotten vad det gällde stora segrar och mästerskap, såväl nationellt som internationellt. Men en sammanfattande reflektion säger, att bredden var glädjande. Fler klubbar än idag tycks ha bedrivit mångsidig verksamhet runt om i distriktet, inte minst på mindre orter. I dag saknar vi nog lite av detta. Men den organiserade tävlingsidrott vi har idag för barn och ungdom var sällsynt i de flesta grenar för femtio år sedan.

BO NORDLUND

Det hände för 50 år sedan

Den 9 juli 1959, endast 14 dagar efter sin VM-seger mot Floyd Patterson, uppvisningsboxades Ingemar Johansson i fem ronder mot sin broder Rolf på Isstadion i Gävle inför upp emot 2000 entusiastiska åskådare.

Tre förmatcher med boxare från BK Falken trissade upp stämningen innan "The Champ" kom upp i ringen. Tommy Antman vann fjäderviktsmatchen mot Arvo Eriksson. Tommy Sandberg besegrade Rickard Rocalski i lätt weltervikt och Rolf Söderblom, Falkens förste JSM-vinnare, tillika, landslagsman vann över Sven Söderlund.

Sven, sedermera vaktmästare just på Isstadion och Nynäs Idrottsplats, blev Gästriklands förste internationelle boxningsdomare. Han dömde över 800 matcher, däribland stormatchen mellan Anders "Lillen" Eklund och Steffen Tangstad, när de som amatörer möttes i Sandviken. Lillen vann den matchen och som väl alla vet också den, när de som professionella möttes åter igen i Köpenhamn i kampen om Europatiteln i tungvikt.

Pfeiffer en eldsjäl i Falken

Hans Pfeiffer, den helt vitklädde till vänster på bilden, dömde i uppvisningsmatchen. Hans var en tysk boxare, som i andra världskrigets slut blev krigsfånge vid sovjetiska återerövringen av de Baltiska staterna, men lyckades fly över Östersjön till Sverige. Han kom till Gävle och blev en av BK Falkens riktigt stora eldsjälar och dess ordförande 1964–1976.

Ingo i Gävle 1959

Den sammanbitne polisen närmast Ingemar på bilden känner många nog igen, Lars Modig, då han bland annat var flerårig ungdomsledare i Brynäs. Polis nummer 2 är Olle Göthe, även han en välbekant person i Gävletrakten.

Bruno Schedin intervjuade Ingo och till den goda stämningen på galan bidrog Carina Portnow med sång. Birdlands orkester och akrobaterna Lind & Co underhöll också. Konferensieren var glädjespridaren och Godis tidigare ishockeystjärna Bertil "Bomben" Carlbaum.

NILS FRÖLANDER

Ingo på benen i fem timmar

I STOCKHOLM MARATHON

Ingemar Johansson genomförde tre maratonlopp i Stockholm under 1980-talet som fick stort massmediautrymme. 1981 sprang han Stockholm Marathon första gången och mycket tack vare den gamle tungviktsboxaren kantades banan av rekordpublik.

– Han är den mest populära löparen i Stockholm Marathons historia, konstaterade Stockholm Marathons grundare Anders Olsson i samband med Ingemar Johanssons död i januari i år.

Journalisten Ulf Wickbom sprang hela loppet 1981 tillsammans med Ingo.

Här är hans berättelse som publicerades första gången i Boken om Stockholm Marathon.

PR-jippo?

– Det är klart att han inte kommer. Han hade aldrig tänkt ställa upp. Det där var bara ett PR-jippo, sade en av funktionärerna på Östermalms IP. Klockan var fem i tre. 7000 löpare hade lotsats i perfekt ordning till startområdet på Lidingövägen.

Men en av de anmälda hade ännu inte synts till: Ingemar Johansson, Ingo med hela svenska folket sedan en kväll 1959, då han nitade Floyd Patterson och satte tungviktskronan på sitt eget huvud.

Intresset hade varit enormt kring hans beslut att ställa

upp i Stockholm Marathon. Glansen kring gamla boxningsmästare tycks aldrig blekna. De blir bara lite fetare med åren. 112 kilo matchvikt. – man kunde förstå om han låg kvar i sängen på hotell Castle. Dessutom hade idealvädret ändrat sig och stekte Stockholms centrum i det hårda solsken som förebådar åska.

Då kommer en funktionär rusande genom åskådarländan. Han håller några nummerlappar i handen. En av dem har Ingos nummer 7730 och Ingemar dyker upp i sista minuten.

Han får hjälp att sätta fast den lilla, lilla nummerlappen på den rejält tilltagna magen. Startskottet smäller framme vid stadion.

Första löpstegen på Lidingövägen

– Vi sätter i gång.

Bookmakers hade säkert gett höga odds på att han skulle klara distansen: övervikten och den föga imponerande träningsdagboken hade lockat många att hålla tusen spänn på fiasko. Men det fanns ett par faktorer som kanske gav honom bättre chanser än många andra motionärer i skaran som travade ner för Valhallavägen.

Under sin tid som boxare tränade Ingemar Johansson "road work". Han joggade en mil varje morgon. Han avskydde monotonin på landsvägen och boxningsoraklen

påstod att lufsandet gjorde honom långsammare i ringen.

Men på det sättet skaffade han sig ett löpsteg, en kroppsrytm. Det såg inte så ut 20 år senare. Rätt mycket tennisspel i Florida hade hållit benstyrkan uppe. Om ni kan föreställa er en Idlafflicka i super-tungvikt., så förstår ni vad jag menar ..

För det andra ställde Ingemar upp i Stockholm Marat-hon med elitidrottsmannens taktiska erfarenhet, förmågan att disponera sina krafter och hålla huvudet kallt i alla kritiska lägen.

För det tredje hade säkert hans gamla hårda yrke gjort honom stryktåligare än de flesta.

Även om asfalten skulle ge honom stryk i ronder och golva honom i den femtonde skulle han kunna kravla sig upp på nio och kämpa vidare. Vad är maratonlöparnas fruktade mur annat än ett våldsamt slag i solarplexus?

"Tio kilometer i timmen, klarar jag"

– Jag tänker hålla ett tempo kring tio kilometer i timmen. Det klarar jag i två mil, det vet jag, sedan får vi se, berättade han under den första kilometern., då loppet redan utvecklats på ett sätt som han knappast kunnat ana.

Publikrekordet hade bara en godtagbar förklaring. En kvarts miljon människor kantade gatorna för att titta på Ingemar Johansson.

Grevinnorna hejade förnämt från Strandvägens fönster.

Tonåringar gav full hals åt sina föräldrars idol. Ingo, Elvis, Snoddas, Anita Ekberg och Tumba-Tarzan – en mer idyllisk epok vaknade till liv.

Legenden hade överlevt till 1981 och passerade första milen på 58.30.

Han var plaskvåt i skäggstubben, tröjan kletade över axlarna och låren såg redan några kilo smalare ut.

Västerbron är en fruktansvärd tröskel i Stockholm Marathon – för alla löpare. Tempot blir alltid för högt på oändliga Söder Mälarstrand.

Stigningen till 40 meters höjd över Riddarfjärden böljar med en kort men hård backe upp till brofästet. Ingemar bröt beslutsamt av till promenad i motlutet. Han lunkade med hängande armar och huvudet nerkört mellan axlarna samt tjurig.

Publiken började väsnas omkring honom. Pensionerade pugilister tycks uppväcka en grym blodtörst hos åskådarna. De ville till varje pris få honom att börja springa igen och stupa av utmattnings på den kalla blå linjen, som bara klättrade uppåt mot stans bästa utsikt.

Men Ingemar lät sig inte provoceras. Han stängde in sig i sin koncentration, gick till brokrönet, andades djupt och föll in i kort trav igen.

Tjugo kilometer på 1.55

Vid Stadshuset hade Ingemar avverkat 15 kilometer på en timme och tjugosju minuter. 20 kilometer passerades på 1.55. Han bara sneglade åt Stadion, innan han gav sig ut på andra varvet. Nu prövade han en distans som han aldrig förut hade sprungit. Nu började allvaret.

Fascinerade och förundrade dröjde sig åskådarna kvar. Stämningen blev en annan. På första varvet hade publiken tyckt att Ingemar var ett glatt återseende ett festligt PR-jippo. På andra varvet förmedlade heja-ropen besvärjelser om under: dessa 112 kg skulle kunna förflytta sig 42,2 kilometer av egen kraft.

Ingemar hade blivit sinnebilden för de inneboende drömmarna längs Skeppsbron, drömmarna om människans

frigörelse från kroppens tyngder, idrottens eviga dröm att kunna flyga med viljans hjälp.

Jag kom osökt att tänka på maratonfilosofen Erik Bengt-sons bild av den medelålders löparen: en humla som flyger, trots att detta är aerodynamiskt omöjligt. Där sprang han trots allt: Ingemar Johansson., Stockholm Marathons sveti-ga jätte-humla, en omöjlighet, men kanske, ändå.

"Du klarar det, Champ!"

Vi passerade Slussen tjugo minuter över sex. Jag räknade och dividerade.

– Champ, du kommer att klara det, rapporterade jag. Det behövdes inte.

Ingemar hade redan räknat ut detsamma. Han började se lättad ut, lyckligt okunnig om att den sista milen är mycket olik de tre första. Jag sade inget om att tröttheten står på lur efter 40 kilometer, en djävulsk motståndare, som lägger krokben, strör ut häftstift, tacklar bakifrån, nyps i vaderna och håller kräkmedel i sportdrycken.

Här blev Ingemars bristande rutin som maratonlöpare till viss nytta. Han hade aldrig hört talas om Dorando, ita-lienaren i London-OS 1908, vars tragikomiska gångstil på upploppet har kopierats av tusentals löpare efter honom.

– Harre djävlar så långt det är, stönade han på Norr Mälarstrand, men fortsatte utan större problem med fötter, knän och rygg.

– Är det långt kvar, frågade han vid Odenplan. Många orkar ens fråga.

– Nej, och du springer som en gud, svarade jag, för man får ljuga lite vid 40 kilometer.

Ingemar gick den långa Odengatsbacken upp till Valhal-lavägen. Motorcykelpoliserna banade vänligt en smal väg genom leden av åskådare, som tätade i hopp om att röra vid Ingemar, dunka honom i ryggen eller skaka hand för gammal vänskaps skull.

Ingo börjar springa igen!

På Valhallavägen kände jag mig löjligt gråtfärdig av rörelse. Ingemar började springa, inte riktigt med Muham-med Alis fjärilslätta dansande, men klart mer spänstigt än andra löparna som bildade hederskompani runt omkring honom.

Motorcykelpoliserna gav mera gas och skrattade. App-låderna föll som ett efterlängtat vårregn. Vi var plötsligt en stor gemenskap som förberedde stora överraskningen åt Stadionpubliken.

Folk blev som tokiga, när det tunga lokomotivet rullade in på Stadion och ökade farten. Det rådde samma vansin-niga häpnad och lössläppta yra som när Charles Lindbergh landade efter sin Atlantflygning.

Prestationerna ligger på olika nivåer, men har ändå något gemensamt. Någon har lyckats göra det omöjliga och vi andra får utlopp för vårt eviga behov av hjältar.

4.40.10 är ingen världstid på maraton, men där stod han med högern i vädret och skrattade. Var han egentligen särskilt trött?

– Nästan lika skojigt som att vinna VM-titeln, sade han.

Men kan prestationerna egentligen jämföras? VM-titeln tog ett vältränat proffs som kunde sitt yrke bättre än alla andra.

Maratonbragden har en annan dimension. Den handlade om en amatör som gjorde det märkligaste inom all idrott: att överträffa sig själv genom att mobilisera vilja och alla resurser.

ULF WICKBOM

Ovanliga synvinklar på OS

(UR IDROTT HISTORIA SAMHÄLLE)

Nya och intressanta synvinklar på olympiska spel gör Sveriges Idrottshistoriska Förenings årsbok 2008 läs-värd och kanske mer lättillgänglig än förut i de breda idrottshistoriska kretsarna, där den ibland har avspisats som "akademisk". Maraton, damidrott och ridsport får som olympiska grenar ny belysning i "Idrott Historia samhälle", som även i övrigt är rik på idrottshistoriska aspekter. Inte minst jämförelsen mellan Ingemar Stenmark och Björn Borg som massmediala gestalter och folkhjärtar väcker oväntade reflektioner. Framväxten av Paralympics analyseras och Riksidrottsmuseet får såväl en presentation som kritisk granskning.

Olympisk maratonlöpning livsfarlig

Mitt under den olympiska sommaren 1912, då Sverige hänfördes av spelen på Stockholms Stadion, skrev överste Carl Nordlander en svidande vidräkning i tidningen Hälsovännen under rubriken "Idrottens urartande".

Där framhävde han vad många tyckte, särskilt alla de som kallade sig traditionsbevarare av idrotten och förblev stränga anhängare av P H Lings fostrande inriktning på hälsa, en sund själ i sund kropp uppnådd genom god moral och klassisk gymnastik. Idrotten hade blivit för inriktad på fysisk färdighet istället för fysisk bildning. Särskild gällde det vissa individuella grenar som urartat i underhållningens tjänst.

Specialister bedrev inte idrott utan sport, vilket begrepp innebar "cirkusakrobatik och pervers offentlighetsmani". Risken för sjukdom och kroppslig deformering var stor i extrem sport som maraton. Framgångar i skytte, ridning, och särskilt gymnastik förblev däremot personligt och nationellt befrämjande.

Den omfattande kritiken mot idrottens utveckling grundade sig på ilska och argument från maratonlöpnings och särskilt hur den ansågs ha gått över alla gränser för nyttig idrott i olympiaderna i London 1908 och i Stockholm 1912.

Ett par händelser blev definitiva bevis på vansinnet. Dramatiken när funktionärer stöttade den snudd medvetlöse och sedan diskade Dorando över mållinjen i London. Den engelska pressen rapporterade hur drottningen rest sig, blek och nära att svimma. Publiken skrek hysteriskt. Förhoppningsvis skulle aldrig mer något så skrämmande och vidrigt få inträffa inom idrotten. Maratonlöparens ynkliga tillstånd visade att "de överskridit alla gränser för idrotten som sund och fostrande."

Dagens Nyheter hängde på med en rejält kritisk idrottsartikel. Idrottsmannen blir omänsklig, då han riskerar att bara leva för segrar och rekord. Intellectuell och andlig utarmning hos fanatiska idrottare blir en samhällsfara.

Än värre blev angreppen under OS 1912. Det blev en omfattande debatt om de medicinska riskerna, då portugisen Lazaro föll död under maratonloppet. På inrådan av tävlingsläkarna ifrågasatte Internationella Olympiska Kommittén, om tävlingsformen skulle strykas från programmet. I Svenska Dagbladet skrev en etablerad läkare, att all medicinsk vetenskap säger att idrott där de tävlande dör under loppet eller svimmar av efter mål är både livsfarlig och parodisk. Den kände idrottsskribenten "Glokar Well" instämde till fullo i Idrottsbladet.

Allt förnuft säger, att maratonlöpning har icke på OS-programmet att göra.

Arbetarrörelsens idrottskritik fick nya argument. Religion, sprit och idrott passiviserade arbetarna. Nu hade ett vansinnigt påfund som springtävling mer är 4 mil gett alla belackare vatten på sin kvarn. Maratonlöpare och sportfänar var nollställda och harmlösa såväl socialt och kulturellt som politiskt.

Artikelförfattaren Christian Lindstedt analyserar och dokumenterar kontroversen om maratonlöpning under tidigt 1900-tal. Tack vare drastiska exempel från striden om maratonlöpningens vara eller icke ger han intressant historisk inblick även i den allmänna dåtida debatten om idrottens innehåll och värde.

Lindstedt passar även på att avliva eftervärldens maratonmyt om "japanen som försvann 1912". Vid tiden för OS ansågs han ingalunda vara försvunnen utan man hade koll på honom.

Damolympiad 1926

Efter kort varsel åtog sig Göteborg och Sveriges Kvinnliga Idrottsförbund att arrangera De Internationella Kvinnliga Idrottsspelen 1926. Historieforskaren Helena Tolvhed utreder i årsboken med utgångspunkt i Göteborgsspelen attityden till kvinnlig idrott på 1920-talet.

De ansvariga för kvinnoolympiaden markerade noga, att det ingalunda var fråga om att utplåna gränser mellan könen. Endast idrotter lämpliga för kvinnor skulle uppmuntras. Träningen inför spelen fick absolut inte bli för manligt målinriktad utan skulle vara lekfull. Löpning över 200 meter och fotboll måste förbli manliga sporter. Gymnastik och simning liksom lagom motion befrämjade både hälsa och skönhet för kvinnokroppen.

Den skepsis som damidrotten fick utstå före spelen förbyttes i bättre förståelse för kvinnlig idrott. I diskussionen som följde efter spelen var dock även förespråkarna försiktiga och fortfarande präglade av tidens könsvärderingar. Den olympiska Idrotten hade trots allt visat sig förenlig med skön kvinnlighet.

På sportssidorna var kommentarerna ofta stereotypa föreställningar om kvinnlighet. Utseende och kropp fick estetiska värderingar, oftast positiva som "smäckra", "vackra", "koketta". De var hur kvinnliga som helst trots prestationerna! Idrottsexperten beklagade sig emellertid över dålig teknik hos kvinnorna och avsaknad av manlig spänning i tävlingsmoment.

Vid OS i Amsterdam 1928 införde IOK endast fem av utlovade tio grenar för kvinnor: 100 m höjd, diskus, stafett 4x 100 m samt 800 meter, som vållade upprörande kritik mot deltagarna såsom osmakligt och okvinnligt utmattade.

Ända till OS i Rom 1960 skulle 200 meter bli den längsta distansen för kvinnor och först 1974 i München fick de tävla på 1 500 meter.

I någon mån blev de kvinnliga idrottsspelen på Slottsskogsvallen 1926 ett genombrott för kvinnoidrott i Sverige, tack vare att tävlingarna kommenterades positivt i tidningarna och intresserade en bred allmänhet.

Första SM för kvinnor på StrömvalLEN

Två år senare arrangerades de första svenska mästerskapen i friidrott för kvinnor på StrömvalLEN i Gävle med tre lokala guldmedaljörer: Astrid Lundin IFK Gävle på 100 m, Lydia Alsterberg FK Gävle på 80 m häck och Gulli Söderström Brynäs IF i trekamp.

Ridsporten demokratiseras

Ryttarolympiaden 1956 i Stockholm brukar bli lite bortglömd i OS-historien, vilket docenten i ekonomisk historia Susanna Hedenborg tycker är orättvist, då den innebar ett genombrott för att bryta både sociala gränser och könsskillnader inom den manligt aristokratiska häst- och ridsporten.

Många minns säkert hur osannolikt det hade det varit 1948, när det svenska ryttarlaget efter protest fräntogs guldmedaljen vid OS i London, därför att Gehnäll Persson ingick i laget; han var ju bara sergeant och inte ädel officer och "gentleman". Persson hade uppgraderats till spelen som fänrik, men degraderades åter till sergeant, när han kom hem efter spelen. Detta föranledde Frankrike att lämna in protest. Amatörreglerna för deltagande var något komplicerade och idag häpnadsväckande. Ryttare fick inte tjäna pengar på sin sport för att räknas som amatörer med rätt att starta i OS. Men undantag gjordes om man var statligt avlönad officer, däremot gällde inte undantaget för underofficerare som Gehnäll Persson.

Fram till olympiaden i Stockholm 1956 var ridsporten inskränkt i en härva av vilka som skulle räknas som proffsryttare eller amatör. Men då hade det i alla fall blivit öppet för underofficerare att starta. (Nu kunde Gehnäll Persson vara med och vinna lagguld).

Svenska Dagbladet skrev på första sidan om nationens nye idrottshjälte sergeanten Petrus Kastenman, när han ridit hem guldmedaljen i den mest spektakulära grenen fälttävlan: "Enligt gamla reglementet var han icke gentleman. Nu lägger generaler bort titlarna med honom".

Kastenmans seger var en bragd med tanke på att han som underofficer inte hade möjlighet att träna och tävla med en tjänstehäst, utan han hade mer eller mindre av slump fått sig tilldelad Illuster. Pressen startade en insamling för att guldmedaljen skulle kunna köpa hästen, men Kronan ingrep och som förste underofficer fick han Illuster i gåva som tjänstehäst.

Fälttävlan var militär och extremt maskulin med speciell känsla kring samspelet ryttare och häst. Därför blev det nästan outhärdlig dramatik, då Sveriges favorit Johan Asker efter att ha stupat på ett av de vidriga hindren, stoisiskt bad att bli lämnad ensam vid hindret för att skjuta sin dödsskadade häst.

Tack vare all uppmärksamhet inte minst i tidningarna för Kastenman, hans vardagsliv och familj, blev han långt utanför den idrottsintresserade allmänheten en representant för "vanligt folk" i en dittills mycket maskulin och aristokratisk ridsport.

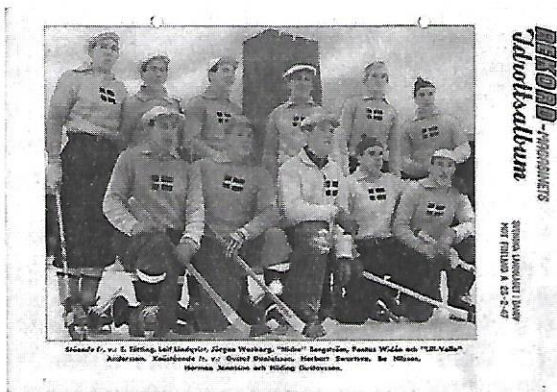
Samtidigt förändrade OS 1956 könsrelationerna i ridsporten. Kvinnor fick tävla i både dressyr och hoppning. Allmänheten upplevde många flickor och kvinnor som hästkötare och funktionärer under OS. Förmodligen hade den moderna utvecklingen av hästsport och ridning till dagens stora folksport i Sverige påbörjats. Om just denna process bedriver artikelförfattaren sin fortsatta forskning.

BO NORDLUND

Guldbollen – Årets spelare i svensk fotboll

1946	Gunnar Gren	IFK Göteborg
1947	Gunnar Nordahl	IFK Norrköping
1948	Bertil Nordahl	Degerfors IF
1949	Knut Nordahl	IFK Norrköping
1950	Erik Nilsson	Malmö FF
1951	Olle Åhlund	Degerfors IF
1952	Kalle Svensson	Helsingborgs IF
1953	Bengt "Julle" Gustavsson	IFK Norrköping
1954	Sven-Ove Svensson	Helsingborgs IF
1955	Gösta Löfgren	Motala AIF
1956	Gösta "Knivsta" Sandberg	Djurgårdens IF
1957	Åke "Bajdoff" Johansson	IFK Norrköping
1958	Orvar Bergmark	Örebro SK
1959	Agne Simonsson	Örgryte IS
1960	Torbjörn Jonsson	IFK Norrköping
1961	Bengt "Zamora" Nyholm	IFK Norrköping
1962	Prawitz Öberg	Malmö FF
1963	Harry Bild	IFK Norrköping
1964	Hans "Tjalle" Mild	Djurgårdens IF
1965	Bo Larsson	Malmö FF
1966	Ove Kindvall	IFK Norrköping/Feyenoord
1967	Ingvar Svahn	Malmö FF
1968	Björn Nordqvist	IFK Norrköping
1969	Tommy Svensson	Östers IF
1970	Jan Olsson	Vfb Stuttgart
1971	Ronnie Hellström	Hammarby IF
1972	Ralf Edström	Åtvidabergs FF
1973	Bo Larsson	Malmö FF
1974	Ralf Edström	PSV Eindhoven
1975	Kent Karlsson	Åtvidabergs FF
1976	Anders Linderöth	Östers IF
1977	Roy Andersson	Malmö FF
1978	Ronnie Hellström	1.FC Kaiserslautern
1979	Jan Möller	Malmö FF
1980	Rolf Zetterlund	IK Brage (Sandvikens IF)
1981	Thomas Ravelli	Östers IF
1982	Torbjörn Nilsson	IFK Göteborg/1.FC Kaiserslautern
1983	Glenn Hysén	IFK Göteborg
1984	Sven "Dala" Dahlqvist	AIK
1985	Glenn Strömberg	Atalanta BC
1986	Robert Prytz	BSC Young Boys
1987	Peter Larsson	IFK Göteborg
1988	Glenn Hysén	AC Fiorentina
1989	Jonas Thern	Malmö FF/SL Benfica
1990	Tomas Brolin	IFK Norrköping/Parma AC
1991	Anders Limpar	Arsenal FC
1992	Jan Eriksson	IFK Norrköping/1.FC Kaiserslautern
1993	Martin Dahlin	Vfl Borussia Mönchengladbach
1994	Tomas Brolin	Parma AC
1995	Patrik Andersson	Vfl Borussia Mönchengladbach
1996	Roland Nilsson	Helsingborgs IF
1997	Pär Zetterberg	RSC Anderlecht
1998	Henrik Larsson	Celtic FC
1999	Stefan Schwarz	Valencia CF/AFC Sunderland
2000	Magnus Hedman	Coventry City FC
2001	Patrik Andersson	FC Bayern München/FC Barcelona
2002	Fredrik Ljungberg	Arsenal FC
2003	Olof Mellberg	Aston Villa FC
2004	Henrik Larsson	Celtic FC/FC Barcelona
2005	Zlatan Ibrahimovic	Juventus FC
2006	Fredrik Ljungberg	Arsenal FC
2007	Zlatan Ibrahimovic	FC Internazionale
2008	Zlatan Ibrahimovic	FC Internazionale

Trivs bäst som ungdomsledare

Bandylandslaget 23 februari 1947 mot Finland A, då Leif Lindquist var bäste svensk. Stående Einar Tätting, Leif Lindquist, Jörgen Wasberg, "Nickie" Bergström, Pontus Widén och Lill-Valle Andersson. Knästående: Gustaf Danielson, Herbert Swartsve, Bosse Nilsson, Herman Jonasson och Hillding Gustavsson.

Sandvikenbon Lasse Björk är en pigg pensionär. Han har fyllt 70 år men ser mest fram mot att ta hand om elever på Norrsät-raskolan till nya grupper i skytte. Han har dessutom engagemang i fältskytte, var i mars tävlingsledare för Åmotsrundan. Lasse har länge engagerat sig i skidskytte. Det började på Stigens skjutbanor, men nu har den populära sporten Högbo skidskyttestadion som fast punkt. Men under vintern är skytteträning i Björksättraskolan ett måste.

När Gästrike Biathlon bildats blev Lasse kassör men ungdomsarbetet känns bäst. Det kom i gång i Sandvikens Skyttegille 1967 och drygt 40 år senare känns det lika angeläget. Han tar alltid de ungas entusiasm på fullt allvar och känner att det ger honom mycket tillbaka. Hans andra stora engagemang är som examinerator i länet för Gröna körkortet. Det är ett "körkort" som krävs för att få tävla och omfattar ansvar för att ha och använda vapen.

Lasse inledde idrottskarriären på skidor i Hälsingland men sedan 25-årsåldern är skytte, gevärsskytte men även luftgevär grenar som han har egna meriter i. Glädjen att dela ett eget djupt rotat intresse med andra betyder mest.

Han är ännu lika plikttrogen som han var ingenjör hos Sandvik och lärde 300 Sandvikenbor svetsa hos vuxenutbildningen och på verkstadsskolan. Men största engagemanget har alltid funnits för idrott.

KAJ ANNEBRANT

Inga – en äkta idrottsvän har lämnat oss

Inga Hagström lämnade sina många vänner den 4 februari, men hennes minne kommer att leva länge. Inte minst hos oss i Gästrikeidrottens Historiska Förening. Hon stod bakom det föreningen gjorde från starten år 1990 och var nära oss i många sammanhang.

När vi ville att Walter Nyström, Svenska Dagbladets Bragdmedaljör, skulle uppmärksammas med en permanent utställning i Sandvikens Folkets hus foajé fick vi hjälp av Inga och det var självklart hon som invigde den.

När vi önskade hylla tyngdlyftaren Arne Norrback med en liknande utställning på Jernvallen, nära där han tränat för sina tio svenska mästerskap och otaliga svenska rekord, var det förstås naturligt att Inga Hagsström, inte som kommunalråd utan som idrottsvän, fanns med.

Vi träffades i anslutning till sonen Lasses idrottsprestationer, när SAIK Bandy spelade och på skidtävlingar i Högbo bruk samt när Postgirot Open på cykel hade etappmål i Sandviken, Hon gjorde inte skillnad på litet och stort.

Det låg fast hos henne sedan unga år då hon stod nära sin far Kalle Jansson, duktig löpare men även pliktskyldig funktionär i friidrott för Sandvikens GK i alla år. Han levde för friidrotten. I Inga fick han en som in i det sista följde honom i spåren och gladdes åt att barnbarnen nu tagit vid med det som det alltid funnits tid för hos henne själv.

KAJ ANNEBRANT

En Stor Grabb i bandy är borta

Gävlebon Leif Lindquist avled en vecka före sin 90 årsdag. För en gångs skulle nådde han inte ända fram.

Leif Lindquist?

Nej, honom minns inte så många. Men så har det förstås också gått mera än 60 år sedan han stod på topp. Han var IK Huges stora stjärna på 30- och 40-talet, klubbens enda Stora Grabb genom tiderna och landslagsman många gånger om.

1947 tilldelades han Kabompokalen efter en landskamp mot Finland, och det är sånt som en sån som Leif kom ihåg så länge han levde.

Huge vann två SM-guld i bandy, 1939 och 1940, och båda gångerna spelade Leif Lindquist en huvudroll.

Det är många år sedan jag själv träffade Leif, så jag har ingen aning om vad han tyckte om den nya utvecklingen med bandyhallar. Kanske drog han sig till minnes hur det var på hans tid, som då han i finalen mot Nässjö 1939 avgjorde med tre mål. Lagledningen såg till att Leif växlade kant i paus så att han höll till på den del av Strömvallens is som skuggades av det väldiga och nu så omdebatterade taket. Där var isen lite bättre än på den andra halvan där solen hade fritt spelrum.

Kanske tänkte han också på den där landskampen mot Finland 1949 då isen på en sjö i Linköping brast under en måldomare redan efter två minuter och alla flydde för livet av planen.

Anders Eriksson, sex år yngre än Leif, spelade också i Huge på sin tid. Nu sörjer han naturligtvis sin vän och minns honom med värme:

Leif var en riktig hedersman som ville alla väl. Och för mig och mina kompisar var han förstås en stor förebild.

ULF KRISTRÖM

Gästrikaidrottens Historiska Förening

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2008

Efter årsmötet 2007 följde ett idrottskafé med ett mycket uppskattat inslag, då Elisabeth Högberg Jädraås AIK berättade om sin framgångsrika säsong och skidskytte i allmänhet

Styrelsearbetet

GHF har 245 enskilda medlemmar, 17 distriktsförbund och 40 föreningar, totalt 302.

Under 2008 har styrelsen haft 5 protokollförda sammanträden och däremellan arbetsmöten. Verksamheten har bedrivits i gott samarbete med Gästriklands Idrottsförbund och SISU. Styrelsen har deltagit vid idrottshistoriska jubileer och haft kontakter med idrottshistoriska organisationer. Två medlemsblad har styrelsen utgivit under året. Medlemsbladen har även sänts till landets idrottshistoriska organisationer samt bibliotek i distriktets kommuner.

GHF har under året mottagit skrifter och medlemsblad från andra organisationer.

För arkivering har styrelsen mottagit idrottshistoriskt material, som vidarebefordrats till Arkiv Gävleborg. I Sandvikens Folkbiblioteks källare har GHF i särskilt förrådsutrymme fortsatt sitt förvar av materiel, bilder och böcker. Det har redovisats till styrelsen av Kaj Annebrant.

Även 2008 har styrelsen sålt exemplar av jubileumsboken om Gästriklands Idrottsförbund.

Styrelsen uppvaktade den 14 oktober föreningens förste ordförande Helge Rask på hans 90 årsdag, och GHF hedrade minnet av Inga Hagström med en fondgåva. Som ledande politiker i Sandviken under många år utträttade hon mycket för idrotten och var till hjälp för oss i GHF.

Medlemsresa

Den 27 maj anordnades årets medlemsresa och denna gång deltog ett femtiotal i resan till Örebro Läns Idrottshistoriska Sällskap med besök på Behrn Arena (f.d. Eyravallen) och en sammankomst på Örebro Idrottsmuseum, där Sigge Parling deltog med minnen från Fotbolls- VM 1958 och där bland andra Olle Sääw och Sören Andersson fanns bland lyssnarna.

Jubileum och utställningar

Med Kaj Annebrant som ansvarig arrangerade GHF en mycket uppskattad och välbesökt minnesutställning om Fotbolls VM i Sverige och två VM-matcher i Sandviken för 50 år sedan. Utställningen pågick från 8 april till 11 maj och omfattade samtidigt Sandvikens IF:s 90 årsjubileum.

Den 17 april ledde Kaj Annebrant ett populärt fotbollskafé, där Sigge Parling, Lars "Laban" Arnesson och Rolf Zetterlund berättade fotbollsminnen. Ett TV-bolag från Wales besökte Sandviken och Jernvallen för att dokumentera minnet av Wales match där mot Ungern.

En andra stor utställning ansvarade Kaj Annebrant och GHF för i oktober.

Då presenterades med bilder och annat material Gästriklands Skidförbunds 50 åriga historia som lokaldistriktsförbund. Vid invigningsprogrammet medverkade Emil Jönsson men också andra skidstjärnor från Gästrikland.

När Forsbacka IK fyllde 90 år uppvaktade och medverkade GHF genom sin arkivarie Lennart Andersson och Kaj

Annebrant. Till BK Falkens 80 års jubileum svarade Nils Frölander för en bok om föreningens historia.

Konferenser och kontakter

Den 11–12 oktober deltog Kaj Annebrant, Nils Frölander och Bo Nordlund vid Idrottshistoriska Riksförbundets konferens och årsmöte i Järvsö i arrangemang av Hälsinglands Idrottshistoriska.

(Årsmötet ajournerades för att slutföras i Örebro 24 januari med Kaj Annebrant, som ingår i valberedningen, som representant för GHF).

Styrelsen har under året hållit kontakt och utbytt erfarenheter med särskilt de idrottshistoriska föreningarna i Hälsingland och Uppland.

En arbetsgrupp från GHF Kaj Annebrant, Nils Frölander och Lars Vidar Ström gjorde 3 oktober tillsammans med vd Maya Olsson Göranssons Arena, Kent Östling, Jernvallen, och Kristina Lindqvist, Läns museet, ett studiebesök till Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande och Riksidrottsmuseum för att planera ett mediautbud av lokala historiska idrottare och idrottshändelser i Göranssons Arena. I en planeringsgrupp för invigningen av Göranssons Arena i maj ingår Kaj Annebrant från GHF, som ansvarig för ett utbud av idrottshistoria i arenan.

Styrelsen för GHF sammanfattar ett år med stor verksamhet och stabil medlemskader, men hoppas på växande medlemsantal och att fler medlemmar är villiga att engagera sig i det idrottshistoriska arbete som vår förening utträttat sedan 1990.

Styrelsen för Gästrikaidrottens Historiska Förening

Verksamhetsplan 2009

Gästrikaidrottens Historiska Förening

- Idrottshistorisk information och utveckling i Gästriklands idrottsföreningar och kommuner.
- Samarbete med SISU och Arkiv Gävleborg för dokumentation och arkivering av idrottens historia i Gästrikland
- Verka för att ansvarig arkivarie finns i Gästriklands idrottsföreningar.
- Idrottshistorisk dokumentation av föreningar och enskilda personer.
- Ökning av medlemsantalet. Särskild satsning på flera distriktsförbund och föreningar som medlemmar.
- Utgivning av GHF-medlemsblad i april och november. Innehåll 16 sidor.
- Arrangemang av idrottshistoriska idrottskaféer och träffar
- Studieresa/Studiebesök i idrottshistorisk anda för medlemmarna.
- Kontakter och utbyte med andra idrottshistoriska organisationer. Särskilt med grannlänerna.
- Representation vid idrottshistoriska konferenser och möten
- Arbete att i Göranssons Arena skapa möjligheter att uppleva lokal idrottshistoria.
- Ansvar för Walter Nyströms prissamling i Sandvikens Folkbibliotek. Nyckel finns.
- Ansvar för Arne Norrbacks prissamling i Jernvallens idrotts-halls foajé. Nyckel finns.
- Ansvar för fyra utställningsfönster på Jernvallen. Nyckel finns hos vaktmästeriet.
- Förvaring av böcker, dokument o bilder i utrymme hos Sandvikens Folkbibliotek (ansvarig GHF-arkivarie kontaktar bibliotekets reception vid besök)

Styrelsen

Förslag till Budget 2009

	Intäkter	Kostnader
Medlemsavg./Årsavg. Riksidr.Förb./Arkiv X	18000	1000
Arrangemang, Idrottscaféer	500	2000
Boken Gästrikl.Idr.100 år	2500	0
Material / Skyltfönster Jernvallen / Arkiv	0	1000
Medlemsblad inkl. porto	0	14000
Resor / Konferenser / Annonser	0	3800
Avskrivning boken Gästr.Idr.Förb. 100 år	0	8400
Årsmöte/Styrelsemöten	0	3500
Kontorsmaterial / Tidskrifter / Böcker	0	3000
Priser & Uppvaktningar	0	1000
Bank / Postavgifter / Porto	0	2300
Övriga Bidrag	5000	0
SISU Bidrag medlemsbladet	14000	0
Diverse	0	0
SUMMA KRONOR	40000	40000

Gästrikedrottens Historiska Förening

GHF:s postgirokonto: 81 60 67-3

Bankgiro 5602-3559

Att. Kassör Curt Larsson

Lindesnäs vägen 7 D 806 28 Gävle

Tel. 026-197832. e-post: curt-larsson@swipnet.se

Ordförande Nils Frölander

Nedre Bergsgatan 30 802 51 Gävle

Tel. 026-616852. e-post: nils.frolander@telia.com

Sekreterare Bo Nordlund

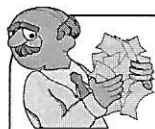
Strömsborgsvägen 8, 802 66 Gävle.

Tel.026-618899. e-post: bo.nordlund@telia.com

Medlemsbladet Kaj Annebrant

Granitvägen 24 E 752 43 Uppsala

Tel. 018-51 38 18. e-post: kaj.annebrant@telia.com

Kassörens ruta:

Våra medlemmar Olle Engborg Storvik, Runar Persson Sandviken, Stig Blomqvist Gävle, Gunnar Ersson Gävle, Bernt Kjellberg Hofors och Gerhard Ringström har lämnat oss i stor sorg och saknad.

Samtidigt hälsar vi vår nya medlem: Kjell Persson, Gävle, välkommen till föreningen.

Vi är 245 enskilda medlemmar varav 48 "glömt" att betala avgiften på 50 kr.

17 Förbund är anslutna varav 4 ännu inte betalt avgiften på 200 kr. 40 föreningar och 9 har missat avgiften, än så länge.

Sammanlagt utgör antalet medlemmar hela 302. Det är inte för sent att betala avgiften för år 2009!

Medlemsavgifterna är vår största inkomstkälla och vi vill bli flera i GHF:

Förbund/företag: 200 kronor, Förening 100, enskild medlem 50 kronor/år.

OBS! Har du bytt adress? Meddela oss!!!

Ekonomisk redovisning 2008.01.01 t.o.m 2008.12.31

Ingående Balans:

Tillgångar:

Bank	32.545:33
Postgiro	6.537:79
Fordringar (Osålda Böcker)	24.675:00
Kassa	0:00
63.758:12	

Resultaträkning:

Intäkter:

Medlemsavgifter	3.550:00
Örebroresan 080528	12.600:00
Bidrag	7.500:00
Boken Idr.Förb.100 år	14.275:00
-	-
-	-
-	-
-	-

Årets Förlust	12.232:90
50.157:90	

Utgående Balans:

Tillgångar:

Bank	15.060:29
Postgiro	14.573:93
Kassa	0:00
Fordringar (Idr.Förb.100 år)	10.400:00
Summa Tillgångar:	40.034:22

Skulder:

Leverantörsskulder	-11.669:00
Eget Kapital	-36.869:83
Föregående års resultat	7.181:62
Årets vinst	-22.400:91
Summa Eget Kapital	63.758:12

Kostnader:

Årsavg. / Medlemsblad	1.050:50
Styrelse & Årsmöte	3.518:00
Resor /Kontorsmatr. /Porto	1.732:40
Örebroresan	15.723:00
Kurser/Konferenser	4.984:00
Uppvakt./Gåva/Utmärkelser	5.762:00
Reducering av bokens pris	4.275:00
Slutbet. Boken Gästr.100 år	10.000:00
Bank & Postavg./Diverse	2.356:50
Material/Skyltfönster/Arkiv	756:50
50.157:90	

Skulder:

Leverantörsskulder	- 178:00
Eget Kapital	-29.688:21
Föregående års resultat	-22.400:91
Årets förlust	12.232:90
Summa Eget Kapital:	40.034:22